

باز دگر

قسمت دوم

س. ایزدپناه

۱۳

در ادامه بحث ذکر، این بار به ذکر در قرآن و روایات می پردازیم. یکی از نشانه های محکم ما برای اهمیت فوق العاده، «ذکر» توجه و توصیه قرآن به «ذکر» است. در شماره قبل به یکی از آیات قرآن پیرامون «ذکر» پرداختیم و در این نوشتار نیز به آیه نورانی دیگری اشاره خواهیم کرد.

□ یا ایها الذین امنوا اذكروا الله ذکراً کثیراً (سوره احزاب آیه ۴۲)

«ذکر» در این آیه در مقابل نسیان و فراموشی است. ذکر یعنی انسان نیروی ادراک خود را متوجه یاد او کند، خواه نام او را ببرد یا صفات او را بر زبان جاری نماید. اکنون به روایاتی که در ذیل این آیه آمده است، می پردازیم.

● ذکر دریای بی کران

امام صادق (ع) فرمودند: «هیچ چیز در عالم نیست، مگر آنکه حدود، اندازه ای دارد، که وقتی بدان حد رسید، تمام می شود؛ مگر ذکر که هیچ حدی برایش نیست، که بگویی وقتی از این حد گذشت، دیگر ذکر خدا خوب نیست. خداوند عزوجل واجباتی را واجب کرد که هر کس آن واجبات را به جا آورد، حدش را به جا آورده، مثلاً ماه مبارک رمضان حد روزه واجب است و اما ذکر خدا چنین نیست. چون خدا به اندک آن راضی نیست و برای زیادش هم حدی معین نکرده، سپس فرمودند: «پدرم کثیرالذکر بود. بارها من با او قدم می زدم و می دیدم که مشغول ذکر است. با او غذا می خوردم و می دیدم ذکر می گوید. با مردم سخن می گفت، ولی سخن با مردم، او را از ذکر خدا باز نمی داشت و بارها می دیدم که زبانش به سقف دهان متصل است و می گوید «لا اله الا الله». و نیز بارها ما را جمع می کرد و به گفتن ذکر تا طلوع آفتاب وادارمان کرد، تا هر کدام می توانستیم قرآن بخوانیم و هر کدام از خواندن قرآن عاجزیم ذکر بگوییم.»

آری آن خانه ای که ذکر خدا در آن بسیار باشد، برکتش بسیار می شود، و ملائکه در آن خانه حاضر و شیاطین از آن دور می گردند و آن خانه برای اهل آسمان مانند ستارگان برای اهل زمین می درخشد. خانه ای که قرآن در آن خوانده نشود و ذکر خدا در آن نباشد، برکتش کم است و ملائکه از آن خانه گریزان و در عوض شیاطین در آن حاضر می شوند.

● بهترین اعمال

رسول خدا (ص) هم فرمودند: «آیا می خواهید شما را به بهترین اعمال خبر دهم؟ عملی که از نظر بالا بردن درجه شما از همه اعمال مؤثرتر است و درجه شما را بالاتر می برد و از هر عملی دیگر نزد سلطان شما و مالکتان پاکیزه تر و از درهم و دینار برایتان بهتر است، و حتی از این هم برایتان بهتر است که با دشمن خود جهاد کنید، شما ایشان را بکشید و ایشان شما را بکشند؟ اصحاب عرض کردند: «بله بفرمایید»، فرمود: «بسیار ذکر خدای عزوجل گفتن

می خواهد از شعله های نوزده گانه آتش دوزخ نجات یابد «بسم الله الرحمن الرحيم» بگوید، زیرا «بسم الله الرحمن الرحيم» نوزده حرف است و خداوند هر حرفی را در برابر یکی از شعله های آن قرار می دهد. و باز رسول خدا (ص) فرمودند: «هرگاه بنده ای قبل از خواب «بسم الله الرحمن الرحيم» بگوید، خدا به ملائکه می فرماید: «نفس های او را تا به صبح عبادت به حساب آورید.»

از پیامبر اسلام پرسیده شد: «آیا شیطان با انسان چیزی می خورد؟» در پاسخ فرمودند: «آری بر سر هر سفره ای که «بسم الله الرحمن الرحيم» گفته نشود، شیطان با آنان غذا می خورد و خدا برکت را از آن سفره بر می دارد.»

با این حدیث ظریف و بسیار زیبا از امام صادق (ع): به پایان سخن خویش می رسم: «بسم الله الرحمن الرحيم» را به بهترین خط بنویس و «باء» آن را کشیده قرار مده، تا بتوانی سین آن بلند و کشیده بنویسی.»

است.»
آن گاه امام صادق (ع) اضافه کردند که مردی نزد رسول خدا (ص) آمد و عرض کرد: «بهترین اهل مسجد کیست؟» فرمود: «آن کسی که بیشتر ذکر می گوید.»

● یک ذکر ناب

انشاء الله در شماره های بعد بحث اهمیت «ذکر» را پی خواهیم گرفت. از این پس برآنیم در هر شماره به معرفی یک ذکر برای تذکر بپردازیم. چون قرآن خود را ذکر می نامند و بالاترین ذکر هاست، ابتدا از اذکار قرآنی شروع می کنیم.

یکی از اذکار بسیار مهم قرآنی اولین جمله قرآن «بسم الله الرحمن الرحيم» است.

نبی اکرم (ص) فرمودند: «هرگاه معلم به بچه ای «بسم الله الرحمن الرحيم» را بیاموزد، خدای تبارک و تعالی آن معلم و آن بچه و پدر و مادر او را از آتش جهنم دور می سازد.»

هم چنین رسول خدا (ص) فرمودند: «هر که